

EL POBLE CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 13 DE JANER DE 1906

ANY III * BARCELONA * NÚM. 62

PREU D'UN NÚMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

“El Poble Català” diari

Catorze mesos complexen que EL POBLE CATALÀ vingui a la vida de la premsa per representar una veu de les aspiracions catalanes, una veu ampla i liberal, una veu que tenint el seu primer sò en les tradicions republicanes de nostra monarquia i en l'esperit democràtic de nostre Dret públic, s'axamplés cap al avenir oberta a tots els vents de renovació social.

Mes aquesta veu per arribar a les entranyes de la terra i fecondar en ella la nova Llibertat, ha de ésser més sostinguda, ha de ferse cotidiana, que sols el periòdic diari ab la seva acció deslliuradora es la gota d'aigua que una hora darrera l'altra va burxant el pensament del home i de les societats que forma.

La conciença d'aquesta veritat i les exigències de l'opinió pública, ens imposen juntament el fer més intensa la nostra propaganda transformant en diari, i realisant axí en tota la extensió el pensament del primer dia.

Ben clar es que, en aquestes circumstàncies, menassats potser d'una inquisició nova, mal podem fixar el nostre pla d'una resolta campanya autonomista. Mes per sobre ls conflictes i menaces que avui s'alsen, podem dir quines son les nostres resolucions i quina es l'empresa per la que 'ns cal, més que mai, el concurs generós de Catalunya.

Sentim el pes de les persecucions, però elles, més que minvar, fan crexre els nostres amors. Y en aquest moment de crisi constitucional, en que tot sorolla, idees i principis, ocupem arduament el lloc d'honor i reclamem major camp, més voluntats i més intel·ligències, per una acció vigorosa i progressiva.

En altres moments, de pau i serenitat, en que la premsa parlava de la transformació de EL POBLE CATALÀ en diari, callàvem, perquè la promesa nostra no era necessària. Avui que una boira atudidora plana damunt la terra, calen les afirmacions concretes, cal que tots sapiguem els uns dels altres la mesura i l'intensitat del nostre esforç.

Aquesta es la raó, per la que, de cara al pervenir incert, anunciem el diari...

Acció útil

En Moret està produint noves proves de que el règim unitari i personal vigent a Espanya no es veu de civilització ni motor de llibertat.

La llibertat i la civilització estan en raó inversa de la limitació de les garanties constitucionals, de la creació de lleis i jurisdiccions d'excepció, del desprestigi i les restriccions del poder civil, essencialment representat pel Parlament i pels Jutges y Magistrats.

Y en Moret no hi té associada la seva voluntat an aqueixes idees mantingudes per l'evolució del mon social. Si hi té orientat el seu cervell, no li té plena, sinó distretament. No té l'ambició del progrés efectiu, ni la forta passió de les coses fecundes y difícils, ni el desig veement de les lluites que milloren la condició del home.

Per axò el vigent règim no pot satisfere les aspiracions de llibertat que dominen y regexen el nostre pensament i la nostra acció. En quant es personal, resulta incompatible ab les realitats democràtiques, que consisten en la sobania popular, en una obra de govern delegada pels ciutadans. En quant es unitari, pertorba la coordinació y el joc de les forces col·lectives del país, matant iniciatives que podrien donar empenta y eficacia a l'acció del poble. Per oposat a les llibertats del Municipi, a l'autonomia de les Regions, a la varietat imposada per la naturalesa, a l'energia del treball social lliure, conserva els artificis y les inèpcies d'un Estat impotent y d'una organització fèruga y acapaladora.

Afegeix l'insignificança dels dos partits, el conservador y el liberal, que's succeïxen en el govern dins del actual règim, la petita mentalitat dels homes d'aquels partits, inclosos els seus quefes, tota la forsa deturadora de les rutines y tot el pes dels atavismes minats pels poders públics. En res respon lo existent al concepte modern de la vitalitat expansiva y glo-

riosa dels pobles. En lloc se troba un camí de progrés, una font d'esperances, un esbós o un rudiment o una lleu d'ideals dignes de la vida.

Y axí es notori que el vigent règim no pot rebre l'influència del autònomisme atalà. Conservadors y liberals seran sempre obstacle a les nostres aspiracions. Treballaran contra nosaltres els anacronismes del Estat, els interessos de la centralització, els paràssits socials y polítics. Demanarim inútilment la devoció y l'altruisme dels estadistes y la col·laboració d'un Parlament que no té vida propia. L'organització y el desenvolupament del poder, dels partits que'l representen, de les corporacions que integren l'Estat, s'oposaran permanentment als nostres anels, als nostres treballs y esforços. De tot axò, de tot aquest mon polític que viu de la decadència y l'endarreriment dels homes y dels pobles d'Espanya, nosaltres no podem serne sinó presoners, enemics, triomfadors o víctimes.

No es una teoria, sinó un fet evident, històric y actual, la nostra radical inadaptació a les pràctiques y a les institucions establertes, y la radical inadaptació d'aquestes institucions y pràctiques a les necessitats y exigències de l'autonomia dels catalans y de Catalunya. Es un fet que els drets del ciutadà, un bon règim municipal y les autonomies regionals no en sorgiran ara ni mai d'un Estat cada dia més enyorat dels seus privilegis y més aferrat a la seva omnipotència.

La nostra influència ha de exercir-se sobre el poble. Havem d'insinuarli els nostres ideals deslliuradors, donar-li la aptitud del govern de lo que es essencialment seu, ensenyar-li les aventatges de la coessió y de la organització de les seves forces portenteses.

Ha de ser cego qui no vegi que ni en Maura ab els conservadors, ni en Moret ab els liberals, ni cap altre polític madrileny, ni l'organització pública definida en les lleis, permeten ni permetran mai l'instauració d'una Constitució federalista coexistent ab diferents Constitucions regionals. Lo avui creat està supeditat a elements de repressió atàvica, està fins brutalment tancat pera nosaltres. Y axí cometrem la més gran de les torpeses si agotessin les nostres activitats y forces en influir sobre lo que no viu més que de l'uniformitat, del unitarisme, d'una tirania, ara dissimulada y latent, ara cruel y notoria, exercida y efectiva sempre contra els ideals, els interessos y els homes de llibertat y de progrés.

Les forces a que havem de dirigir-nos son les de demà, les que representen l'avenir, les que volguentho o no, sabentho o no, treballen per un nou sistema. Solzament axí fruirem la vida social lliure de les nostres il·lusions, tot empenyent y realisant a l'hora una acció útil a la civilització y a Catalunya.

Lletra al palit germà

«La humanitat es el eterno Cristo; el arte ha de ser su precursor eterno».

(El Arte, P. Pi y Margall).

Per què aqueixa tristesa, bon amic? Per què aquest odi a la rialla santa y redemptora, y aquesta temensa a la lluita? Per què somniar al peu de castells fantàstics de sales immenses, misterioses, en quines dansen ab esllangiments primpepes d'ensomni, primpepes alades, primpepes doloroses?

Jo voldria veureus, trist amic, visquent la nostra vida aquesta vida del tren, de la ciutat, de la fàbrica, del tragi constant y de la acció frenètica. Jo voldria veureus venir al gran combat de tots els dies y totes les hores; en aquest combat vos seriau «el de sempre»; un refinat, però un «refinat humà» que surt il·luminat de les fondaries tenebroses ont els homes sofreixin, cridin y matin. Vos parlariau a la multitud desde'l vostre propi «cimal», y li ensenyariau, ab gest ample, que encara hi ha estels que roden sobre les nostres testes abatudes, atraientnos y acorantantnos... La vostra ànima plena d'altares y de serenitat no devallaria a la terra, y en camí, ¡quantes d'ànimes atrauria que graviten en els baixos fons, fora de llur centre!

El vostre front palit sembla transparent un pensament malaltís. Els vostres ulls esguarden vagament, sense foc, vers llunyanies pressentides y anyorades. Els vostres llavis somriuen sempre tristament, escèpticament, mormolant sempre, sempre la terrible paraula de Manfret: «¡Res!... ¡res!... Camineu lentament y en dieu: «¡Per què tenim d'anar depressa?» Allí—afegeu boi ex-

tenent el bras y dextant lo caure après significat un descorament irremediabile—«allí hi ha la nostra tomba». Y camineu meditabond, despallant roses, aturantvos un moment pera besar els adorables fronts febrosoes de aqueixes dones que 'm dieu que estimen tota una eternitat en un instant. Y fugiu de les ciutats: llur soroll vos esglia. Y les montanyes no vos captiven; temeu el rústic de les alteses y la forsa dels avencs: temeu esdevenir més melangios encara allà amunt.

Y vos construïu vostres «jardins abandonats», ab llurs esglaios de marbre per entre quins la erba hi creix, llurs brolladors sense veu y llurs avingudes de boxos que «ressonen coses passades». En aqueixos jardins hi ha la vostra Ànima que plora en els espasmes estèrils y vos cobreix ab sa llarga cabellera d'or, evocadora de belles llegendes...

Jo vos voldria fora de la turris ebriana, anant pel mon, Cavalier del Bé y la Bellesa, lluitant sense repòs pera imposarlos entre ls homes. Jo voldria que oblidessiu en el formidable torbellí de la Vida, contemplat als essers que treballen y sofreixen, jo voldria que oblidessiu, germà trist, exes lectures malaltisses que no més vos han ensenyat a quezavros ara en que'l gest afirmatiu de Prometeus es més necessari, que vos han mostrat una vanitat que no es enlloc, que vos han encomanat la abulia, aquesta abulia que en vos es manifesta activament, lleuant riallades ciniques o queixes de descorament o escrivint estrofes deprimentes rubleries d'idees malsanes.

Vos teniu un cor immens y una ploma a quina pot devaltar, poderosa y fecundadora, la sanc de les idees. Jo vos crido, palit germà, a la Nova Creuada. Fem tots una idea profítoa. No renunciem a la Humanitat, de quina forsa-ment, malgrat refinaments exagerats, formem part. Que'l nostre cant sigui cant d'acció. Que les nostres estrofes semblin l'amor a la obra, que es l'amor a la Vida, traduïda en obrar constant, en obrar sens treva, renovat y eternalment renovador.

La processó dels Sacerdots negres de la Mort's ha esvait enllà, darrera nostre. Hamlet ha mort y Fortimbrás va a regnar. Veniu, veniu! a les nostres files, palit germà, que la tristesa ha morta, y el sol encara surt estenent ses onades de llum y de joia sobre la terra que les reb obrint infinitament ses entranyes palpitantes d'una joventesa eterna.

CARLES RAHOLA (4)

Sobre el “Quijote”

(Notes marginals)

XI

Entre la grisor prosaica d'aquell país mort, D. Quijote sols trobava una aparició digna d'ell: la doncella andante, especie de Sostias femení del cavaller errant. Aquí està tot un aspecte típic d'aquell mon. En l'acarament monàrquic y dogmàtic de la vida, sembla que la dona no podia veritablement ésser heroïna d'una acció dramàtica y novelesca més que bandejant-se, rompent tot lligam ab el mon dels altres, y fins vestint-se d'home, pera millor masculinarse. Aqueixes fembres virils son les heroïques davanceres del nostre feminisme, unes il·lustres ascendents de George Sand y Mile. de Maupin. Per lo demés, la literatura contemporània de Cervantes està plena d'aquets exemplars. A l'art italià constitueixen casi un tòpic. Vegis, per exemple, Boccaccio. D'Italia les prengué Shakespeare. Y en el teatre castellà la llista seria interminable, desde l'heroïca Mari-Hernández de la Gallega y les demés infinites dames-varons de Tirso, fins a les despitades vindicadores de Calderón, a la manera de Rosaura. En quant a Cervantes, en aqueixes dones s'ajunten la concepció pastoril y la cavalleresc, desde Marcela y Dorotea a Ana Félix, Claudia Jerònima y Las dos doncellas, y a les Marisas, Angélicas, Margaritas de les seves comedies, heroïnes qui ressurten en les loes y comedies cortesanes de Calderón. L'Angélica de La Casa de los Celos, es a Cervantes la personificació més viva d'aquesta anima doble. —Vegis, en un altre aspecte, com La Ilustre Fregona's correspon ab La Moza de Cantaro de Lope.

En quant a aqueix altre famós protèrve d'aquella societat, el bandoler, Cervantes el troba, no en la terra castellana, ni per l'istil de l'Enrico d'El Condennado por Desconfiado o l'Eusebio

(1) En la mèva traducció d'Edmò o la caritat en son lloc, els legidors sens dubte llegiran allí ont diu: «La pietat del ric vers el pobre es imperiosa» «la pietat... es imperiosa» «y encara vos felicitem» «vos felicitem» «Els treballadors no piden res, no capten res» «Els treballadors... Y no reben res» «Neus després el petit escura-xemenies exposa...» «Neus després el petit escura-xemenies exposa...»

de La Devoción de la Cruz, sinó en terra catalana y en la persona romanquesca den Roc Guinart o Rocaguinarda. (Vegis, ademés del Quijote, l'entremès La Cueva de Salamanca, ont ressurc una vegada més la noblesa fortament èpica del personatge). Es casi un noble guerrer, cortès y digne, incapàs de tota felonía. ¡Per ventura Cervantes comprengué la filiació llegitima de certs bandejats, restes feudals irreductibles, senyors de castells qui's feien forts contra la reialesa y s'obstinaven en una resistencia desesperada? L'estudi d'aquestes darrerres manifestacions dels poders exemptes, sobre tot a les terres més feudalistes, com Catalunya, seria extremadament curiós. Aquells capdells de mesnades proscrites, ab el cap posat a preu, eren una altra mena de cavallers errants, qui sostenien en les terres patries l'antiga jurisdicció, lliure de tota entremesa. Es clar que, moralment, el llur ofici no era comparable al mester ideal de la cavalleria, tal com el veia y explicava D. Quijote. Però si en el concepte de llibertat plena de fuero, brio, pragmatia y voluntat, propia dels veritables cavallers; y fins podria trobar-se en els llibres de cavalleria, al costat dels heroës amorosos a lo Amadis, altres exemplars com Reynald de Montalvã, en qui's veu la dura y ferrenya fessomia del bandoler clàssic.

Però la condició del bandejat català d'aquella època tal volta sia també una hostilitat propia d'un país somès a la sobinaria d'un poder extrany, contra'l qual ben prest anava a rebel·lar-se. Axis com els reis havien acabat per sotmetre les darrerres resistencies de l'aristocràcia castellana, aquells bandos o banderies ofegats pels Reis catòlics, en camí a Catalunya, sia per l'allunyament d'aquest territori, sia per la seva naturalesa feudal y la seva jurisdicció propia y privativa, s'hi mantenien encara ls reductes d'aquella oligarquia, qui refusava transformarse d'un cop en noblesa cortesana y element decoratiu de la persona del rei. Vegis en el mateix Quijote com aquells bandolers especialissims mantenen relacions ab les dames y cavallers de la ciutat, aot, com en el bell temps anàrquic de les repúbliques italianes, com a Verona o Milàn, els bandos continuaven indefinidament les vendettes.

Tal a Barcelona ab els Nyarros y Cadells; tal a Mallorca ab els Armadaus y Espanyols, (cavallants y cavallants); a Mallorca precissament flori, entre les diverses formes d'aquells banditadge, la figura romanesca d'aquell Pere de Sanctacília y Pax, qui després d'una vida tempestuosa, després d'haver protegit y tingut a ses ordres varies colles d'assessins, lladres, y brats, com els senyors italians, se passà al servei reial y contribuí ab galeres propies a la guerra de Felip IV contra Catalunya. Aquesta guerra fou un esclat de l'antimonia oculta qui dividia la noblesa catalana, y donà ocasió, sobre tot en sos primers moments, a una serie de venjances particulars y de familia. D'altra part, com ha succeït sempre en totes les guerres qui contraponen un poder constituït y fort als petits nuclis de resistencia locals o moviments inicials de rebel·lió, aquella campanya donà lloc a transformar els bandolers en mesnades franques, y fou la primera manifestació moderna d'aquets guerralleros qui fan passar sobre las pàgines de l'història recent un aire de gesta poètica. Tamarit es una magnífica atar de lo que després foren els guerrers del Bruc y del carlisme. Es una forma típica dels nostres frondiers, dels nostres chouans, dels nostres mambises; concreció de l'hostilitat desesperada d'una terra somesa, aquesta terra enemiga de la gallardia española, com diu Melo; y aquesta terra qui oposava la bàrbara defensa dels seus sparafucili contra l'agressió no menys bàrbara d'aquell règim, contra ls atropelladors abominables de El Alcalde de Zalamea (pintat per un testimoni d'excepció i hereu dels que pintava Torres Navaro a la Comedia Soldadesca), contra les tropes aludides en els documents sobre la guerra de Catalunya y en el diari den Pellicer (1), y contra tots els agents de forsa d'una autoritat que tenia per missioners aquells cuadrilleros calificats pel mabx Cervantes de ladrones en cuadrilla, que no cuadrilleros.

Per lo demés, es clar que ls gue-

rrillers catalans a lo Rocaguinarda fluctuaven de continu entre l'heroicitat patriòtica y el bandolerisme, y no es troben en l'història mellors exemples d'ambigüetat de judici critic, ja que segons el punt de mira de l'històriador resulta un o altre'l concepte del personatge. Axi David, veritable bandoler, es un heroë als llibres bíblics, axi Viriat, heroë en la nostra història tradicional, es un bandejat a Titus Livi; axi Simón Bolívar, Tossaint Louverture o Maceo, que foren bandolers y traidors a la patria segons les mètropolis interessades, son heroës y grans patriotes segons l'América deslliurada. En l'història de les emancipacions nacionals hi ha una gradació insensible entre bandolers y liberadors, entre assessins y vindicadors heroics; se passa dolsament de la cuadrilla a la partida, com de la partida al batalló.

Roc Guinart era, doncs, a la seva manera, un personatge vivent de llibre de cavalleria o cantar de gesta, ab molta més gloria ab que ho foren de romans els innombrables guapos del bandolerisme castellà, desde Francisco Esteban a José Maria. No era el Cavaller, però si era, com tants altres bandolers gloriosos popularisats per la contarella y el romans popular y adorat ab prestigi invencible per la nostra plebe, l'encarnació d'una figura correlativa y simètrica ab la del Cavaller. Axi com simètrica ab aquella. Axi com el Cavaller venia a restablir pel mon l'imperi de l'alterada justicia distributiva, el Bandoler venia a venjar en sang y foc desde'l recó sinistre de la selva o l'amagatall de la cova fragorosa, el triomf de la ciutat y de la llei. Era l'Anti-Cavaller, axi com Satàn es l'Anti-Deu. Y mentres el Cavaller era l'espectre d'una literatura morta, el Bandoler era'l fantasma de un art futur y preludiva desde l'esplendor matexa del temps neo-clàssic l'adveniment llunyà de Karl Moor o de la poesia byroniana.

**

Tal es el Quijote. En la literatura general de Castella, ve a ésser un gran moment; la síntesi poderosa de tot l'idealisme migeval. Guarda la flor apolíniaca (ja moribonda) que va expandir els seus aromes vitals en els cantars de gesta y en el romans de la primera època, conserva entre ses fulles l'ardor dionisiaca dels llibres cavallerescs, lleu de decadència y feminitat esperitual, tant si resolien el seu anacronisme en les lamentacions declamatories de Rodriguez del Padrón o Diego de San Pedro, com si recorrien les corts d'Europa ab l'aristocràticisme de parada d'un Diego de Valera. Patentisa la transformació definitiva de la tendencia didàctica migeval (enciclopedisme propi de tots els comensos) en tendencia satírica y filosofia escèptica de desencanyat. Mostra, en fi, l'integració democràtica de tot aquell petit mon, en que's resolvia una cultura personalíssima, tancada en el pervindre a tota nova adaptació. Sols una renovació radical totalment exòtica, havia ja de somoure aquell temple.

GABRIEL ALOMAR

“Fin de la Nación Catalana”

per S. Sanpere y Miquel

II

Oberta la lluita entre ls defensors de les llibertats catalanes y les tropes castellanes y franceses, comensa un període de disbauxes, represalies y actes inhumanitaris, en que's hi distingí ben tristement el duc de Pòpuli. Per Martorell y Hospitalet avensà aquest general cap al camp de Barcelona, lo-grant son intent de bloquejarla'l 28 de juliol de 1713, y d'intimar la rendició de la mateixa'l dia següent, negantshi rotundament dita ciutat. Y comensà aquell memorable siti, considerat pel mateix duc tan serio y importante, que no aplicándose desde luego toda la mayor atención, así en esa corte como en la de Francia, para hacer las prevenciones necesarias lo más pronto posible, resultarian de lo contrario gravísimos inconvenientes.

Mentrestant la revolta s'extenia pel Principat, y pera aturarla'l Capità general del exercit espanyol extremà'l seu rigor a Martorell, a Torredembarra y a Manresa, que cremà'l general Armendariz per ordre del duc, essent reduïdes a cendres més de 500 cases. Axò decidí la sortida d'un cos de exercit, manat pel diputat militar, que desembarcà a Arenys de Mar y als pocs dies conseguí una brillant victoria al davant de Mataró, refugi de gran part de

la noblesa catalana y de la majoria del Capítol Catedral de Barcelona, partidaris de Felip V, essent tot seguit venjada aquella derrota ab la desfeta de Vilassar de Dalt, aot després d'una enpenyada resistencia, foren derrotats els catalans y cremades més de 80 cases.

Bessenya també'l Sr. Sanpere, acompanyant els respectius plans, els estudis fets pel general Verboom y'l coronel Mauleón, enginyers de la plassa, y del poble siti de Barcelona; y fa notar també la actitud de transigencia que Lluís XIV aconsellà allavors al rei, emprò, diu l'autor, que no's podien pas entendre ls dos monarques. La escasa inteligencia política del Borbón español no podia comprender las lecciones de la experiencia de su abuelo. Joven y apasionado, se rendía a las sugerencias de los que creían que gobernar es imponerse, que imponerse es triunfar.

La resposta del rei als prudents consells, fou l'imposició a tot el Regne de una nova contribució en ajuda dels gastos del siti de Barcelona. ¡Fou justa en quant a les regions no catalanes? ¡Fou diplomàtica y prudent respecte a Catalunya?

Explica'l Sr. Sanpere la desorganització imperant en lo que pertocava a la defensa de la ciutat; y segueix relatant els successus descalabres dels catalans per varis indrets de Catalunya, especialment el sofert en el primer combat naval tingut en aigües de Mataró; les intimacions pera l'evacuació de Mallorca y de Cardona, conservades encara per en Rubí y en Desvallès, sots l'obediencia del Emperador Carles d'Austria y que aquells generals no volgueren pas rendir, y la situació dels bloquejats y bloquejadors de Barcelona, quins habitants, deia en Villarroel al Emperador, no solo no amedrentan ni desmayan sus corazones, sino que cada noticia adversa les sirve de nuevo estímulo y de refuerzo a su innata fidelidad. De ells deia també'l duc de Pòpuli, que su obstinación es tal que no se ha visto en nación alguna.

Entretant el diputat militar Berenguer y'l general Nebot que manaven l'expedició militar, recorrien la terra perseguits pel general espanyol Bracamonte, l'autor de la crema de Terrassa, fins a obligarlos després de ses marxes forades per la marina, la Cerdanya, ls plans d'Urgell, de Bages y del Vallès a embarcarse a prop d'Alella. Per senyes que accosats pels enemics y amenaçats per la protesta de ses tropes, recordantse al ésser ja embarcats, de que s'havien oblidat la massa de plata, insignia que precedia al diputat, retornava a la platja a recollir-la, tot cridant: ¡la Porra! ¡la Porra! Axò es senzillament infantil.

Castellciutat o la Sen d'Urgell, que es mantenien en la fidelitat del Emperador Carles, sots el comando del general D. Josep de Moragas, es rendí per ordre d'en Starheimberg als primers de octubre; y l'autor, al parlar d'axò, vindica la fama de dit capdell, molt més tart per traidor per les autoritats Felipines de Barcelona, com també ho fou a Vich en Bach de Roda.

Estudia l'autor els treballs diplomàtics dels governs de Portugal y Anglaterra, simulant son apoi moral a la causa dels catalans, pera treure partit en favor propi; la missió d'en Veneda, enviat del Emperador pera desilusionar a sos vassalls de Catalunya, com axis aquest encara ls anomenava y la pau general entre Lluís XIV y Carles VI y sos efectes a Lleida.

Analisa el famós folletó Despertador de Catalunya, pera deduirne que son fins avui desconegut autor no pot ésser altre que l'eloquent Ferrer y Cliges; y resulta ben interessant la relació que ens dona de la manera d'implantar son govern a Menorca els anglesos que'l ocuparen per virtut del tractat de pau entre Espanya y Anglaterra. Son justament observats el dos sistemes de entrar a governar a aquella regió, la nació més liberal d'Europa y de pretendre governar Catalunya per part dels organismes directores del Estat espanyol.

En tant la situació de Barcelona anava fentse a cada moment més critica, influïnthi no poc la desunió crexent entre ls elements civils y militars que cuidaven de la governació y la defensa de la ciutat. D'aital enervament l'enragu la protesta que als darrers de desembre del 1713 s'axecà per tot Catalunya, contra els nous impostos esmentats al tractat de ferlos efectius. De la resistencia en vingué l'axecament general armat, y més combats y més desastres, tant horrosos com els de Sant Quintí de Mediona y Caldes de Montbui. Son interessants les rendicions de Castelví de Rosanes, en quin castell els homes y les dones catalanes, abans de comensar el foc s'agenollaren de cara a Montserrat y li resaren a coro tres salves; y de Balsareny, defensat pel coronel Felip Palomino, qui al ésserli intimada la rendició, contestà axís: «Mucho me admira que sabiendo que es el Regimiento de León el que está defendiendo la villa, con su coronel Palomino, a quien toda la Europa conoce, no consideren que antes de entregarse se quemará en vivas llamas».

(1) V. Colección Rivadeneyra, tom. XXI, primer documento (A) y pag. XI; y tom. XIV, págs. 691-692.

la protesta que dividia'l país. Un con-
gut leader ministerial dimití poc abans
de l'últim de Washington: la situa-
ció de les nostres forces, del nostre cré-
dit financer no escapà a la seva mirada
de personatge d'altura que liegeix el

Després del tractat de París, l'Aragó prengué l'iniciativa d'una renovació de la vida nacional, posant-hi al davant a un dels nostres agitadors de més acció per la seva cultura, per la seva elocució, per la seva aridesa. Ab una frase, que entre nosaltres s'ha fet cèlebre, exigia la promesa de tancar ab set claus el sepulcre del Cid Campeador. El nostre futur historiador no arribarà a aquest rompiement ab el passat, an aquesta difícil conversió d'una vergonya en un ideal, sense escriure algunes pàgines sobre el drama íntim de les consciències, enfront de la lluita dels diferents pobles peninsulars. Vull esperar que un delicat intel·lecte de psicòleg, com el vostre Guillem Ferrer, sabrà llegir en els documents llurs vera valua moral.

L'Espanya serà per a ell un complicat organisme subjege a la desgràcia d'una dominació estrangera que obstruï les vies més nobles i més segures d'expansió del geni nacional. L'història d'aquell boig moral que fou Fernand VII ens mostra, al compensament de la nostra vida contemporània, el divorci entre l'època estranya del rei i el caràcter independent dels ibers. Així és que nosaltres no hem tingut mai guerres civils, sinó guerres internacionals entre el poble d'Iberia i l'opressor.

El geni austriac, fet principalment d'auster voluntat i d'ambició, levà, com mesura primera de seguretat, l'antiga llibertat als castellans. Sobre les runes de les primitives qualitats del caràcter nacional, brollà un imperi. Y així l'història d'Espanya en els últims segles, és l'història del predominio d'un Àustria o d'un Borbó sobre la Castella, i del predominio del castellà sobre la demés de la península.

Per un sociòleg aquest predomini és senzillament la llei de simbiosi de dues col·lectivitats; per un moralista és també la llei de justícia segons el ritme etern dels fets. Y era justa la caiguda de la vella Espanya.

L'esperit castellà ha ben fruit la seva missió. «Piqueu en un morter, ha escrit un dels vostres viatgers, un genovès i un marseles; barrejeu-hi un pols d'espanyol i tindreu la pasta de que són fets els catalans». Aquesta apreciació és errada; però ella demostra lo autèntic de dues nacionalitats de la península ibèrica. L'ànima col·lectiva del castellà s'estava meravellósament a realitzar l'idea d'una dominació invasora. El castellà és fort contra l'adversitat; el dolor no té altre amic més íntim i reconegut que ell en Europa. Aquest poder de resistència contra les asfíxies físiques i morals se troba en ell, encara avui, en els jorns més tristes per la rassa; entremig de totes les desgràcies la vella ànima forta, l'heroica ànima antiga espenja encara ab les matèries predominants qualitats del temps de l'expansió. Molt fets observats en la vida de família, en les amistats, en les costums, proven que les actuals condicions de sensibilitat són concordants, a través dels segles, ab les tòniques fonamentals del seu antic temperament. Fins en els balls i les cançons populars, tot lo que hi ha de malinconia oriental, de tristesa voluptuosa, d'ardor i de sentiment en els cants meridionals, és casi desconegut en el folklore de Castella.

Quan una rassa se sent forta i vol ésser forta en tots els moments, és un àngel sinó cau en el stamisme imperialista. El desenvolupament de la facultat de reaccionar devé aviat una necessitat d'acció sempre més intensa, sempre més variada. El castellà el posat sempre noble, la seva manera reposada d'expressar-se, la seva escrupolosa dignitat, fins en l'aire de parlar i de riure, son fets exteriors que revelen la més completa fe en si mateix i en les seves propies energies. Aquesta fe està fonamentada principalment en la consciència de poder contribuir al triomf de la dignitat de la vida fins en les coses més humils. Així arriba poc a poc al sacrifici, devint fins i tot una necessitat el sacrifici de si mateix. Desde aquesta altura de idees, l'individu concebeix el món com una perpètua victòria dels ideals sobre les aparençes, de les coses més nobles sobre les mesquineses...

Aquestes altes condicions de sensibilitat foren els elements que aprofitaren els Cessars estrangers per realitzar un somni imperialista. Ventsuts els castellans en la l'ur constitució, perduda la llibertat, sense la coesió política que els donava aquella, prengueren per bô y gaire bé per divi, un ideal injust.

Les qualitats mentals del castellà fan d'ell l'home més adaptat al sentiment de la compenetrabilitat de tota cosa en un tot homogeni; és un home religiós per excel·lència. Figureu-vos, doncs, el perill gravíssim, si una ànima tan ardent, tan intuitiva, tan fervorosa i al mateix temps tan forta contra l'dolor, erra per un instant l'ideal cèntric sobre el qual rutlla tota la seva energia. L'adversitat no farà més que impulsar-la en redoblar els seus esforços. Serà sempre constant a través de totes les desgràcies i mai se pèndrà de lo passat perquè la seva dignitat no n' resulti ofesa. Aquest acumulament d'esforços se torna rudes, devé intolerància, crueltat. Un entusiasme és una potencia de viure i d'obrar segons un ideal fixe; erreu l'ideal i allavors aquella potencia devé un perill...

Jo espero que l'nostre futur historiador tractarà ab molta cura aquesta fea importantíssima del problema per poder jutjar ab la menor quantitat possible de subjectivisme la conducta dels ardents peninsulars. Els Cessars de casa estrangera, aprofitantse de les més nobles qualitats dels castellans, ja de temps preparats an axò per altres reis, digueren corajosamente: Anem a fer la conquesta de totom! L'ideal era errat; mes de totes maneres feu flamejar l'entusiasme. La Justícia no podia fer

una excepció en favor d'aquests homes extravats; va tractarlos com un temps havia tractat els tristos cessaroides y angustiosos de la decadència romana.

La ràpida substitució del patriotisme a la manera anglicana, per un non-entusiasme regional és un dels principals moviments d'idees posteriors a la guerra.

El nostre amic de Rússia tenia raó. El record encara quan anava a veure el nostre bon vell y ab el seu malincone humorisme 'ns comparava ab els morts revoltants contra la resurrecció. La caiguda del vell entusiasme ha vingut a donar intensitat a la propaganda «en pro d'idees socials»; y desde aquest punt de vista pot afirmarse que l'Espanya, pel nombre de descontents, és una esperança per a l'radicalisme europeu. Unicament en aquest sentit pot parlar-se d'una unitat italiana, sobre tot després de la venturosa mort dels vells ideals en la més desgraciada de les nacions llatines.

Entre nosaltres ja ningú pensa en maître Chauvin. En les nostres escoles no impera aquell patriotisme a l'École que ens porta a França després del 70. Si n'hi ha de diferència entre els nostres estudiants y aquelles testes roses educades en el culte a la revanche fins entre vosaltres els nois que fan avui el seus estudis, tenen vni encara quelcom de la fe d'aquells que lluitaren per l'Italia, senten contar en el avi cada vetlla les gestes de l'expulsió dels austriacs. Aquests nois respiren a tot arreu l'italianitat; llurs llibres els parlen llargament den Garibaldi, els ensenyen de pronunciar tristement la malinconeica paraula Italia irredenta...

En canvi la nostra joventut reflecta tota aquella brusca interrupció del caràcter nacional de que parlava, totes les seves energies convergen en dur a terme aquell desvetllament. Fins en aquest punt, referintse especialment a Catalunya, l'estat hi trobava una gran semblança ab la torturada ànima russa. La repressió exalta les idees. El nostre Sentim, ens deia un dia: «Faria un gran servei al públic l'autor d'un opuscle sobre la realitat de les utopies. Per un dels més grans contrasentits del nostre llenguatge, continuï tenint sentit una paraula falsa. Així vivim com en els temps del brigandatge...»

Temps després, sense un motiu evident, fou perseguit ab furia. Era un dels predestinats a fer via al castell de Montjuïc. El seu delictat era l'de juntar alguns joves ab alguns obrers... Y fins en aquesta part tenia raó l'bô den Tchirreff.

La situació de l'Espanya després de la guerra no és la mateixa d'Anglaterra després de 1815, ni la del Estats Units després de 1866. Hi ha en ella quelcom de més que la part econòmica. L'esperit castellà ha fruit la seva missió. ALMA CATALONIA, MATER IBERORUM! El sentiment catalanista no és altra cosa sinó la profeta d'aquesta mudansa, la realitat del triomf d'una Vida Nova.

DIAGO RUIZ

Amistats velles

Jo m' sento tot alleugit quan m'arriben noves d'aquells nostres germans del Atlàntic. Sento una alegria gran y sauta, y veig florides totes les meves esperances.

Aquelles noves les escampo gojós y em sembla que axis faig una dolça almonia y pago un sagrat deute, qu' m' fa tristesa sentir parlar al meu entorn de literatures exòtiques y no oir un mot de loana per a l'inimitable estilista de As Farpas, per a l'inefable liric de Os Simples.

Catalunya y Lusitania m'apar son un símbol de pau y de fortitud; son dues germanes que viuen isolades en son cas, apres el maridatge que les separà del afectuós couid d'una mateixa llar aont creixeren augustes y honestes. Solament se recorden de tant en tant y en les desgràcies, que allavors si que apareix ben manifesta l'amistat germanívola que perdura per sobre les rencunies dels seus marits, que no s' perdonaràn mai les rivalitats del antic nuviatge. Lusitania fou requestada pels Felips y ella n' feu menyspreu, preferint emmaridar-se ab el descendent gloriós de la branca d'Aviz y el galán despatit festeja la germana gran que plorava encara la seva viudedat, fentli vestir el blanc mantell de lesuivies, y dexantli no més una garlanda al front de roses vermelles, que allavors per tota la terra catalana sols hi brollaven flors d'un color de sang sinistre.

En totes les nostres tristesses, en les més grans tristesses, Lusitania ha sigut bona germana; nodriat iguals amors, els mateixos rezeles que nosaltres tota entendrida ab les nostres penes, tota desficiosa en els seus consols.

D'un temps ha que Lusitania vivia en un més auster allunyament de Catalunya, potser perquè no-altres no li foren agrats, potser perquè 'ns tornava indiferents y l'oblidavem. Y a mi em sembla que era una bona obra revivir el calli d'aquella germanor secular, que ja era hora de refer una amistat tota plena de promesses. Y un dia, pujant enarid per les cantelles y rocous dresseres de la serra d'Estrella, desde una espadada sinca, afalgada pels núvols blancs y pel cariciós aleteig de les àguiles, vaig escapar un esguart ample cap a Llevant que travessa uns planures immenses, ermes, tristes, deturats, amorsament damunt les alteroses del Montserrat y del Montseny... y hi brassos se me n' hi anaven cap aquell indret en un desig veement d'abassada germanívola.

Y tingui una hermosa visió. Me semblava que aquelles serrallades s'acostaven, s'acostaven y omplien les planures, hermes y tristes com un allau magesuosa, y blanquejaven barrejades les neus d'abdues bandes y remorejaven alegroies pels xaragalls tortuosos, formant cascates rutilants les aigües cristal·lines; y, en un suprem esforç, les montanyes se pintaven, totes tenien una verda tonalitat escaienta y zumbinau per les afares, per les valls y pels boscos les flairoses marinades que s' besaven amigues, vingudes del Mediterrani y del Atlàntic entonant triomfalment un himne epitalàmic!

Desde aquella visió, desde aquell dia, tinc una fe admirable en que, si no les montanyes, vindrà un jorn felis que s' trobaràn, que s' fondrà el cors de Catalunya y de Lusitania, buscantse per damunt les planures immenses, ermes y tristes!

Y veusquí perquè m'alegren les noves que de tant en tant m'arriben d'aquella banda, perquè m' semblen cada vegada batecs més propers dels cors dels pobles que s' busquen y no s' troben... Tinc l'esperansa que jo 'ls faré de guia!

Un dels medis que més contribuïxen en fomentar la simpatia que actualment va establintse entre Portugal y Catalunya, és el canvi de llibres entre autors d'aquí y de allà que, axis se familiarixen ab les parles dels dos pobles y fructifexen les primeres de les respectives literatures. Obres de Mossen Cinto, Guimera, Casellas, Piu y Soler, Iglesias, Rusiñol, Maragall y Pons, han meregut sentes apreciacions, crítiques d'escriptors portuguesos y cada dia va engrandint l'estol d'amics de Catalunya en aquell país, que s' preocupen del nostre moviment polític, artístic y literari, y continuen aquella llunyana època de relacions amistoses que feren dels dos pobles peninsulars dos pobles germans.

Noms ben il·lustres següen ab tot interès el camí de cultura que Catalunya ha obert ab l'esforç preponderant del seu renaxement. El Dr. Cândido de Figueiredo estudia la nostra llengua y posant al nostre servei les seves emients dots de filòsof promet visitarnos al Congrés Internacional de la Llengua Catalana y ens fa present tot sovint d'hermoses crítiques d'obres literàries d'autors de casa. Consiglieri Pedrosa, ens promet unes conferències a la Real Societat de Geografia, de Lisboa, sobre l' moviment intel·lectual y artístic català, y savi poliglota com es, devengades s'arrisca a visitarnos, fentse amic dels mestres del nostre renaxement. El Dr. Xavier da Cunha, l'insigne Director de la Biblioteca Nacional, ens demana llibres per crear una secció de literatura catalana de la que n' és admirador entusiasta. En Ramalho Ortigão, aquesta gloriosa figura de les lletres lusitanes, és amic dels nostres artistes. El Dr. Alfredo da Cunha, l'infatigable director del Diário de Notícias, (aquest magnífic periòdic lisboeta, degà de la premsa portuguesa y segurament el diari més important, de edició més nombrosa y de més sa criteri que s' publica en la Península) és un amic de Catalunya que ofereix despretencios les columnes del seu periòdic per tot lo que sia enaltiment y homenatge a la terra catalana. En fi, es ben cert que entre abduos pobles s' han infiltrat fonses relacions afectuoses, demostrades en moltes ocasions paissament y are, després dels darrers aconteixements, la premsa portuguesa indistintament ha fet complerta justícia a Catalunya.

Al aparèixer els llibres més notables de literatura catalana, la crítica portuguesa s' esmenta ab forsa simpatia, dedicantls grans loances. Fora de les meves obres, fruit d'una campanya incessant de lusitanisme y que immerescudament han obtingut elogis dels escriptors portuguesos, recordo els estudis crítics sobre Els Sots Feréstecs, y en novela catalana, la traducció d'alguns sonets dels acoblats en el llibre den Piu y Soler y una ben pensada digressió sobre la poesia catalana que tem rates com Verdader, de fama universal, una noticia sobre la personalitat literària den Maragall, referències al teatre català ab un conegut estudi sobre en Guimera, (ja ceditat a Portugal, aont li representaren, traduïdes algunes obres) sobre l'Iglesias, en Feliu y Codina, remembrant de passada els treballs dels restauradors de la nostra escena últimament llegi fraus ben amables per en Rusiñol y avans d'ahir me arribà aquesta crítica de les Empordaneses, den J. Pons y Pagès, que transcriu íntegra per donar al seu autor, un bon amic de Catalunya:

«EMPORDANESES. — A l'ingua y a literatura són atestados vivos da actividade de um povo, e da sua independencia moral, pelo menos.

Por isso a Catalunha, entre as regiões que constituem a nação vizinha, tem lugar preeminente; os seus esforços persistentes pela consecução de uma suspirada autonomia, e a sua actividade económica e industrial, são factos que se emparelham com um devotado amor à lingua regional e com o brilho de uma variada e extensa literatura.

As passo que o regionalismo galego se reconhece, em literatura, pelas adriveis liricas de Curros Henriquez e de Rosalia Melgar, e por pouco mais, a vida literaria da Catalunha esparsa-se na poesia, no romance, no teatro, no jornalismo, e cada dia surgem novos documentos de uma brilhante actividade intellectual!

A este respeito, abriga-nos a especial registo o recente livro do Sr. Pons y Pagès, Empordaneses.

O livro comprende varias novelas, em que se reflectem os tipos e costumes da região do Empordà; daqui o titulo, Empordaneses.

Estas novelas — La Gropada, La fe de

L'avi Canela, Foguerada, L'idill den Jan Garola, Bucolica, El boig de les carreteres — atestam um escritor vigoroso, fluente, possessor de invejáveis facilidades de reproduzir as scenas da vida commum, de descrever paisagens e de traduzir com a palavra a psicologia dos seus protagonistas.

Não é sem fundamento, pois, que o Sr. Pons y Pagès, embora novo ainda, caminha na frente da actual geração literaria da Catalunha.

Tratando da gente e coisas do Empordà, que elle conhece desde a infancia, e que já apresentara no teatro, observa judiciosamente, no seu prefacio que cada um deve tratar daquilo que mais conhece; e foi principalmente por elle não haver desfilado os olhos daquelle preceito que o livro Empordaneses é tão repassado de verdade, como animado de verdadeiro carinho literario o colorido pelos lampejos de um elevado e incontestável talento.

Tant de bo que aquesta corrent de germanor que avui sembla escamparse entre 'ls dos pobles peninsulars sia fructidora y rica en realitats practiques, car jo m' done per ben pagat ab l'alegria que m' porta el convenciment d'haver comensat una bona obra.

I. DE L. RIBERA Y ROVIRA

Apropòsit d'una crítica

Hem rebut del aplaudit autor dramàtic l'Ignasi Iglesias la carta que segueix y que publicuem ab molt gust, tant per atenció a qui la firma com per fer referencia a un estimat company de redacció:

«Sr. Director d'EL POBLE CATALÀ: Molt Sr. meu y amic: Li agrairé se servexi inserir les presents ratlles en el periòdic de la seva digna direcció.

El Sr. Bernat y Durand, desde el diari Las Noticias y ab l'ajuda d'un besalemsan firmat per l'Administrador del Teatre Romea, Sr. Franqueza, tracta de fer passar per embustero al meu amic en J. Pons y Pagès, dient no ésser cert que dit Sr. Bernat y Durand, al saber que les crítiques publicades per la premsa de Barcelona apropiòsit del meu drama Les Garces havien d'editar-se en un follet, anés a trobar en aquella empresa demanant per rectificar lo que ell havia donat a llum en l'esmentat diari.

Be, doncs; jo afirmo que l'Sr. Franqueza, davant d'un testimoni, va dir-me que el Sr. Bernat y Durand li havia demanat per rectificar la seva crítica abans no sortís reunida ab les altres.

Si dit senyor no logrà dur a bon fi la rectificació que pretén, jo perquè jo vaig opomarmi decididament, amenant ab protestarne per medi de la premsa si no s' feia cas de les meves paraules.

Aquesta és la veritat.

IGNASI IGLESIAS

MUSICA

La "Zazà" en el Liceu

Diu Llucien que Ptholomeu, rei del Egipte, veient la poca afició dels seus súbdits a les representacions que s' donaven en el Teatre d'Alexandria, es preocupà de trobar els medis per que l'seu teatre tornés a veure's favoregut ab l'assistència del poble egipci. Rumia que rumiaràs i d'aquestes rumiades en tragué l'seu fruit. El gran rei resolgué que l'camp que s'havia de seguir era ben diferent del seguit fins allavors. Res de balladores que ab son escaient gest y proporcionades formes atreïen el seu poble cap a la bella plàstica. Res de produccions literàries dels grans classics que ab les seves màximes morals y pensaments patriòtics dexaven com un balsam de cultura per que la joventut aprengués a estimar y defensar la terra. Lo que convenia de moment, per reanimar la curiositat era la presentació de coses meravelloses y mal vistes, de coses que atraguessen per la seva monstruositat y rarsa. Per posar a la practica aquesta gran pensada feu anunciar que l'teatre obriria en un moment les portes ab la presentació d'un canell tot negre y d'un home mig negre y mig blanc. Y vingua l'hora: y el teatre s'omplí de curiosos: més com que el poble egipci dexava d'assistir a les representacions teatrals no era la causa la falta de cultura ni la poca afició a les belles arts sinó al seu estat de decadència moral per lo mal anar polític y econòmic d'aquell regne. protest ab totes les seves forces del gran espectacle que se li oferia y sortí del teatre ab el propòsit de no tornarhi. El poble rei comprenent que l'poble egipci no feia tan de cas de les monstruositats y meravelles com de la bellesa y de la proporció, tancà l'teatre en espera d'uns millors temps.

No sabem si aquest Ptholomeu seria el verader empressor del Teatre d'Alexandria o no era més que l'inspirador de l'home de palla que feia anar el negoci; mes per si ho fos, es pot ben dir que després de tantes segles ha anat regnant la moda, que en podriem dir dels Ptholomistes, ja que els teatres de la vella Europa, casi sempre han anat a parar en mans d'uns homes ben semblants an aquell esplendorós rei, y els més perjudicats d'aquesta mena han sigut els que han estat dominats pel escandalós caciquisme de la casa Ricordi. Mes cap d'aquests homes, per molts que n'hi hagin hagut, cap, entemant cap, ha sigut tant sortit ni ha rexit tant bon dexelle com l'actual empressor del nostre gran Liceu. D'una iniciativa d'anyte l'encairre d'aquella casa editorial de representar la bona música per que puguen surar la impotencia y despreocupació artística dels compositors protegits per ella. Desde de Andrea Chénier, la Bohème, de la Bohème a l'Iris, de l'Iris a la Tosca, y per fi y com apoteosi de la despreocupació y com a prova del domini que té del seu mètier, de la Tosca a la Zazà.

Què hi fa que quan l'estrona a Novetats, tot y la mala execució, ja s' dexés veure que s' tractava d'una obra desgraciada y de mala mena? Ell, l'empressor, la presentaria ab les Casellas y Sanmarchos y la lluraria del fracàs que porta en si per el

segell d'impotencia que hi ha dexat el seu autor.

Y el miracle s'ha fet y ell ha pogut presentar la Zazà sense que l'nostre públic s'axequés del s'illó y abandonés el Teatre en senyal d'energica protesta, ab lo qual queda ben demostrat que l'empressor ens ha guanyat la partida als que creiem que en aquell Teatre es podia intentar una sanatoria regeneració cap a la bellesa.

Ventsuts doncs, com ens trobem, no ens queda altre remei que felicitar al empressor totos les esperances y ha sigut molt més felis que l'rei Ptholomeu, y tots els Ptholomeus que l'han precedit, per que a gran felicitat tindriem nosaltres el poder fer lo que 'ns dongués la real gana, sigui bô sigui dolent, sense rebren els perjudicis que foren de justícia.

F. A.

Per Catalunya cap a l'humanitat

Per fi ha arribat l'hora en que 'ls republicans federals de Catalunya han comprès que l'idea de patria deu ocupar el primer lloc en l'esperit y en el cor de cada home, y com que ells y nosaltres estem enmarcats no solament de l'autonomia, que és consagració individual dels drets del home, sinó de la autonomia dels nuclis socials, derivació y complement de la primera, es per demés que diguen que les nostres aspiracions son les seves y que les seves son les nostres. Aquest agermanament, més ben dit, compenetració d'idees, era fa temps esperada, y tenim de confessarho, tots l'hem rebuda ab veritable goig, perquè l'autonomia de la terra catalana, la causa de la patria, necessitava un il·las comú que 'ns lligués y relligués en be de tots per una acció de conjunt.

Amor especial al poble català, amor a les demés regions y amor a tot el llinatge humà arreu escampa l'Autonomisme; anem, doncs, a lo essencial, no donem importància per un moment a lo accidental, encar que la veritat siga dita; y qui no se sent republica en vista de tantes esperances marcides y de tantes promeses no donades? Ademés el govern del poble pel poble surt de l'ànima de nostre poble, qual tradició ha sigut sempre liberal y democràtica y encara perfectament en els mollos nous de cultura y de progrés. El sentiment y l'ideal autonomista, la llei de casa, l'home rule, com diuen els anglesos, enclou tots els interessos catalans; cap català pot sentir desafecció per que Catalunya siga rica y plena, consent y forta.

Ja ho sabem que cap forma de govern s'oposa a l'ampia llibertat dels pobles, però hi ha coses que no s' poden dir...

Si volèm que Catalunya siga catalana, sols ab l'autonomia podem aconseguirho, perquè l'autonomia és la personalitat dels pobles que tenen consciència de si mateixos, que volen viure segons sa propia llei y que no volen desfigurar-se, y axò no es sobèrbia, ni egoisme.

Dexense, germans de patria, d'aliances monstruosos que entranyen una contradicció, la negació de la llibertat, perquè fins ara ningú sab com l'entenem els unitaris la llibertat, ja que al ensemple volen l'autonomia y l'acció uniforme y única del Estat en la legislació, en el règim financer, en l'organissació judicial y en tot lo referent al exercit.

La companyia dels unitaris vos entrebancà 'ls passos per llensarvos arditas a la conquesta d'organissacions vigoroses, d'institucions noves, d'una vida com cal, d'una vida expansiva y estimuladora de les energies y activitats populars. Acabem les compenetracions ab els etèrns enemics del esperit democràtic de Catalunya, perquè, a son costat, mig propiciis al règim vivent, se malmet la voluntat sobirana del poble y 'ls homes s'abulen y s' desacreiden.

Cal tenir fe en la societat, en la veritat, en la vida perifèrica, no en l'acció del centre que tantes terres y regnes ha perdut. Creure encara en l'Estat, qual derrallament, impotencia y egoisme es evident, es desconexer les lliçons de la realitat y de la vida.

Es indubtable que la reacció ha sigut sempre xorca y que les revolucions solament modifiquen lo extern, l'accidentalitat, quedant intacta l'organissació fonamental del Estat; axis, doncs, es necessari que l' govern del poble s'inspire en idees progressives y lliures, en idees de renovació, ovirant amples y nous horitzons.

Ni defalliment, ni delictat, com deia l'gran O'Connell. Avant sempre y que l'àngel de la tolerancia regni entre nosaltres y 'ns dongui fe y constancia en nostres conviccions per cridar avui, demà y sempre: ¡Visca l' dret a la vida dels pobles!

AGUSTÍ M. GIBERT

(De Serení de Tarragona).

La forma més antiga del dogmatisme social transcendent se troba en Platon.

Per a aquest filòsof, l'Estat té un dret absolut sobre 'ls individus. Y és que l'unitat de la Ciutat deu ser mirada com un símbol de l'unitat ideal o divina.

Els individus no son en aquet vell dogmatisme social més que una matèria amorfa a la qual la Ciutat confereix la dignitat de la forma. Y per axò diu que l'Estat no té sinó drets, y l'individu no té més que devers.

Jordi PALANTE

NOVES Y ECOS

En Zulueta, diputat. — Dissabte passat, D. Josep Zulueta, diputat a Corts per Vilafrauca, reuní als socis del seu circel per donarhi compte de la seva gestió parlamentaria.

Ja es una bella cosa que un diputat pugui fer-ho! Tants d'altres n'hi han que no tenen res que dir, que sols en poder pendre un semblant determini hi ha una victòria per a qui ho realitza i un orgull per a's que l'han elegit.

El Sr. Zulueta, en llengua de la terra y ab estil d'amic, va anar relatant la seva obra combatent els pressupostos, l'estudi o melior dissecació feta de les partides desproporcionades y l'actitut presa enfront del odiat impost de consums, quina desaparició està en el pensament de tots.

Finalment esmentà la seva pregunta al ministre respecte les següents denuncies de EL POBLE CATALÀ, y ab aquest motiu, apart de frases d'elogi immerecut per nosaltres, dibuxà ab fixesa la situació del Catalanisme encomiant la obra de la seva esquerra, continuadora de la tradició de llibertat y democràcia, que és la genuina tradició catalana. Adul exemples historics corroborant aquesta tesi y acabà ab discretas frases en pro del acostament de republicans y catalanistes liberals que no tenint res que substancialment els contraposen tenen en canvi un punt de veritable acord en l'aspiració a la autonomia.

El Sr. Zulueta va ser fortament aplaudit per la concurrencia extraordinària que l'escoltava y que sortí ab perfecta compiacència del acte. Veritat és que en aquell circel les idees hi tenen un repòs res y el seu president una adoració entrañable. Y axò es palpa en l'ambient pel modo ab que s' parla y el modo ab que s'escolta: un modo ben català y ben seriós de fer República.

Judicis temeraris. — Pera recreació dels nostres lectors, copiarèm a continuació un tros d'article publicat fa pocs mesos en la revista catòlica La Señal de la Victoria, de Valencia, y que suposèm escrit pel celebre Pare Corbató.

En aquest article, novè d'una serie, desnaturalisant fets y coses de Catalunya se esbrava l'batallador polemista contra la simplica festa realitzada pel juny al Desert de Sarrià, una festa d'amor ab benediccions de sol y cants d'infants.

Molts dels nostres lectors de Barcelona y de fora Barcelona no haurien conegut en aquella festa placida, però tots per referències de la premsa catalana, de l'liga del Catalanisme, tindran una idea de aquell succés ben diferent de la que falsifica l'interessant escriptor.

Sinó com altra cosa, com a nota divertida, llegíxim la nostres lectors y somriguem: «Los odios del catalanismo contrahecho, siendo el impio y liberal, quiero decir, libertarios son, y por ende enemigos de Cristo, y de la Patria, y de la Tradición, y de la virtud, y de la verdad y de la lógica y hasta del sentido común. Lo mismo elogian al autor del himno a Satanás, como La Veu de Catalunya, que piden la degollina o un Corpus de sangre, como La Tralla, que preconizan por remedio de todos los males el incendio de Madrid, como nuestro amigo en la misma Veu de Catalunya, etc., etc.

Lo del Corpus de sangre es horrible. En el santo día del Corpus se hizo en Barcelona la matanza de castellanos y castellanas a la sombra de los Segadores, según hemos dicho en el artículo VI. Ahora el catalanismo separatista, sediento de incendio y de sangre española, pide otro Corpus de sangre, pide matanzas y exterminio. Incendiando a Madrid, degollando españoles y cometiendo espantosos sacrilegios como en aquel Corpus, quiere engañar a Catalunya. ¿Que otra cosa puede esperarse de los que hacen público alarde de entusiasmo por el autor del himno a Satanás?

Y no vale decir que el lo del Corpus de sangre fue una criminal ocurrencia de La Tralla; piden ese Corpus casi todos los catalanistas a la moderna, aunque a los verdaderos catalanistas les exorcen en el alma de indignación y de tristeza. Pero el castigo — demasiado feroz por duro que sea, — impuesto al infame iniciador de «la fiesta del Corpus de sangre», ha hecho proceder con cautela hipocrita a los demás catalanistas partidarios del deguello y del incendio, contentados porahora con profanar del modo más impio el santo día del Corpus: por las profanaciones, piensan ellos tal vez, nos iremos acercando a la sangre...

Y en efecto, antes del Corpus último editadas por la misma Tralla repartieron con fabulosa profusión en Catalunya y fuera de ella unas hojas intituladas Als catalans, de las que se nos han remitido varias ejemplares. ¿Que hojas tan impías, tan sacrilegas, tan anticatalanistas, tan execrables en todos conceptos! Las han leído bien algunos altos miembros del Clero catalán, promovedores primero y después fautores de ese catalanismo declaradamente enemigo de Dios y de la Patria, y sacrilegio profanador del culto eucarístico?

En esas hojas que Dios confunda se intenta convertir para lo sucesivo el día del Corpus en aniversario de la degollina de españoles hecha al principio de los Segadores. No se toma por aniversario el día del mes en que se cometió aquel monstruoso crimen colectivo, no; tomase por aniversario el día del Corpus, éste y no otro, venga alto o bajo, porque si no fuera el aniversario tan sacrilegio como el gran crimen conmemorado, no quedarían satisfechos los catalanistas aspirantes a degolladores de españoles.

En esas hojas que Dios confunda, entre mil errores, herejías y blasfemias inauditas, llámase «diferencias accidentales» a todo lo que por naturaleza no sea catalán, incluso la Religión Católica, incluso los principios fundamentales de toda sociedad y de toda política sana, incluso la fiesta misma del Corpus en lo que tiene de religioso y de grande: nada, nada se exceptúa, ser catalán es el todo, hay que ser catalán y sólo catalán.

Tipografia «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6